

Ajankohtaista radanpidon ympäristöohjeissa

Ratafoorumi 7.11.2024

Susanna Koivujärvi

Väylävirasto
Trafikledsverket

UUSI OHJE: Rautateiden haitalliset vieraslajit. Inventointi, torjunta ja tiedonhallinta (VO 17/2024)

Ohje Rautateiden haitalliset vieraslajit. Inventointi, torjunta ja tiedonhallinta

- Ohjetta tulee noudattaa rautateiden suunnittelussa, rakentamisessa ja kunnossapidossa
- Keskeinen lainsäädäntö
  - Laki vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta 1709/2015
  - Kansalliset vieraslajiasetukset 704/2019 ja 912/2023
  - Ympäristönsuojelulaki 527/2014
  - EU-asetus N:o 1143/2014 haitallisten vieraslajien tuonnin ja leviämisen ennalta ehkäisemisestä ja hallinnasta
- Lisätietoa haitallisiksi säädettyistä vieraslajeista:
<https://vieraslajit.fi/>

Ohjeen taustaa

- Vieraslajilain 4 §:n mukaan kiinteistön omistajalla tai haltijalla on huolehtimisvelvollisuus kohtuullisista toimenpiteistä vieraslajin hävittämiseksi tai sen leviämisen rajoittamiseksi, **jos esiintymästä tai sen leviämisestä voi aiheutua merkittävää vahinkoa luonnon monimuotoisuudelle tai vaaraa terveydelle tai turvallisuudelle.**
- Ohje kattaa haitallisiksi säädettyt Suomessa esiintyvät vieraskasvilajit sekä nilviäisistä espanjansiruetanan ja mustapääetanan. Ohjetta päivitetään lajien osalta lainsäädännön muuttuessa.

Haitalliset vieraslajit, joita ohje koskee

- hamppuvillakko
- kanadan-, iso- ja korkeapiisku
- jätti- ja lännenpalsami
- komea- ja alaskanlupiini
- kanadanvesirutto
- japanin-, sahalinin- ja tarhatatar
- kurturuusu
- valkopajuangervo ml. viti- ja kaljupajuangervo
- viitapihlaja-angervo
- vuorivaahtera
- armenian-, kaukasian- ja persianjättiputki
- espanjansiru- ja mustapääetana

Kooste: inventoinnit, torjunnan suunnittelu, torjunta ja tiedonhallinta

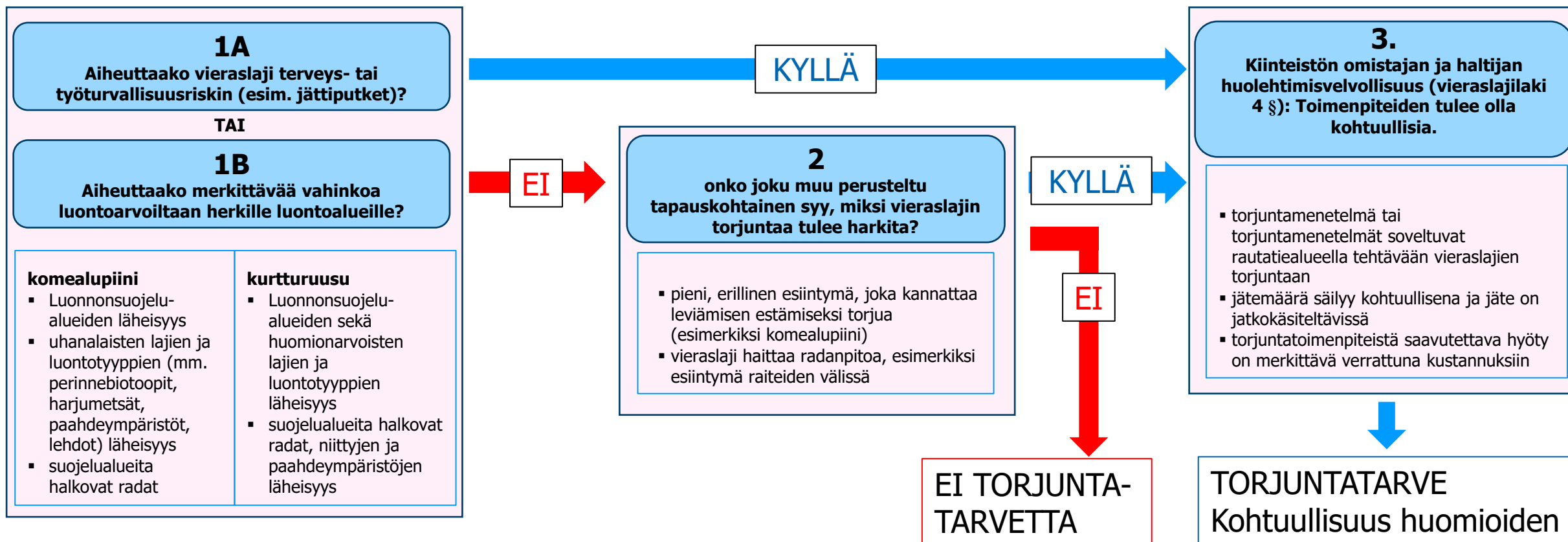
	Tunnettujen esiintymien tietojen kokoaminen	Inventoinnit suunnitelma-alueella	Tiedon ajantasaisuuden tarkistaminen	Täydennysinventointi suunnitelma-alueella	Ilmoitus havaitusta esiintymästä	Torjunnan suunnittelu (torjuntasuunnitelma)	Torjunta, kasvijätteen käsittely ja seuranta	Vieraslajitiedon hallinta
SUUNNITTELU								
Esiselvitys	X							
Yleissuunnitelma ja YVA	(X)	X				X ³		X
Ratasuunnitelma	(X)	(X)	X	X ¹		X ³		X
RAKENTAMINEN								
Rakentamissuunnitelma	(X)	(X)	X	X ¹		X		X
Rakentamisvaihe				X ¹			X	X
KUNNOSSAPITO		X ²			X			X
(X) Mikäli edellisessä suunnitteluvaiheessa ei ole tehty								
X ¹ Mikäli aiemmin tehty inventointi yli 3 vuotta vanha								
X ² Kunnossapidossa inventointeja tehdään erillisinä toimeksiantoina								
X ³ Alustavan torjuntatarpeen määrittäminen mahdollista								

Torjuntatarve arvioidaan aina tapaus- ja lajikohtaisesti

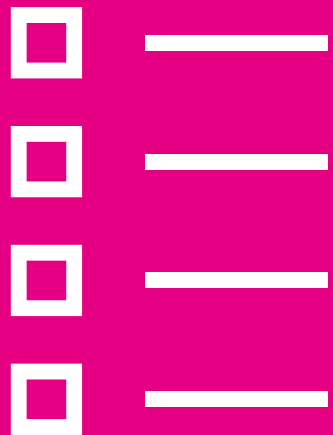
- Väylävirasto torjuu haitallisia vieraslajeja vain hallinnoimallaan alueella.
- Radanpidossa priorisoidaan kurturuusun ja jättiputkien torjuntaa eli ainakin ne pyritään torjumaan.
- Jos esiintymästä tai sen leviämisestä voi aiheutua merkittävää vahinkoa luonnon monimuotoisuudelle tai vaaraa terveydelle tai turvallisuudelle -> arvioidaan torjuntatarve kaikille haitallisille vieraslajeille.

Esimerkkejä: Torjuntatarpeen määrittely

Torjuntasuunnitelma

Torjuntasuunnitelman sisältö

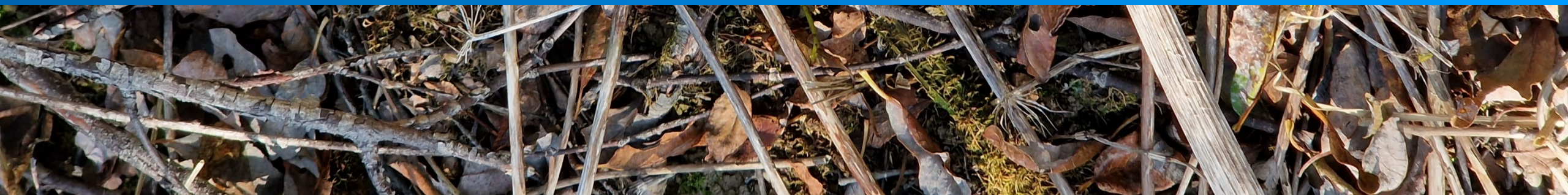
- **Torjuntasuunnitelma on osa rakentamissuunnitelmaa**, mutta torjuntatarvetta voidaan arvioida ja määrittää jo alustavasti yleissuunnitelman tai ratasuunnitelman yhteydessä.
- Torjuntasuunnitelmaan sisällytetään:
  - haitallisten vieraslajien torjuntatarpeen määrittäminen kohteittain
  - suunnitelma vieraslajiesiintymien hävittämiseksi sekä pintamaiden ja kasvijätteen käsittelymiseksi kohteittain
  - toimenpiteet haitallisten vieraslajien leviämisen estämiseksi erityisesti nopeasti siementen avulla leviävien lajien sekä pienistäkin juurenkappaleista leviävien lajien, kohdalla
  - toimenpiteiden seuranta ja jälkitorjuntasuunnitelma

Menetelmän valinta

- Tehdään tapauskohtaisesti huomioiden:
  - torjuntakohteen ympäristö
  - sijainti suhteessa ratarakenteisiin
  - torjuntamenetelmän käyttöön liittyvät muut asiat, kuten kohteen saavutettavuus ja turvallinen sekä tarkoituksenmukainen työskentely
- Ensisijaisia menetelmiä ovat mekaaniset torjuntamenetelmät. Tapauskohtaisesti voi olla perusteltua käyttää kemiallista torjuntaa yhdistettynä mekaaniseen torjuntaan.

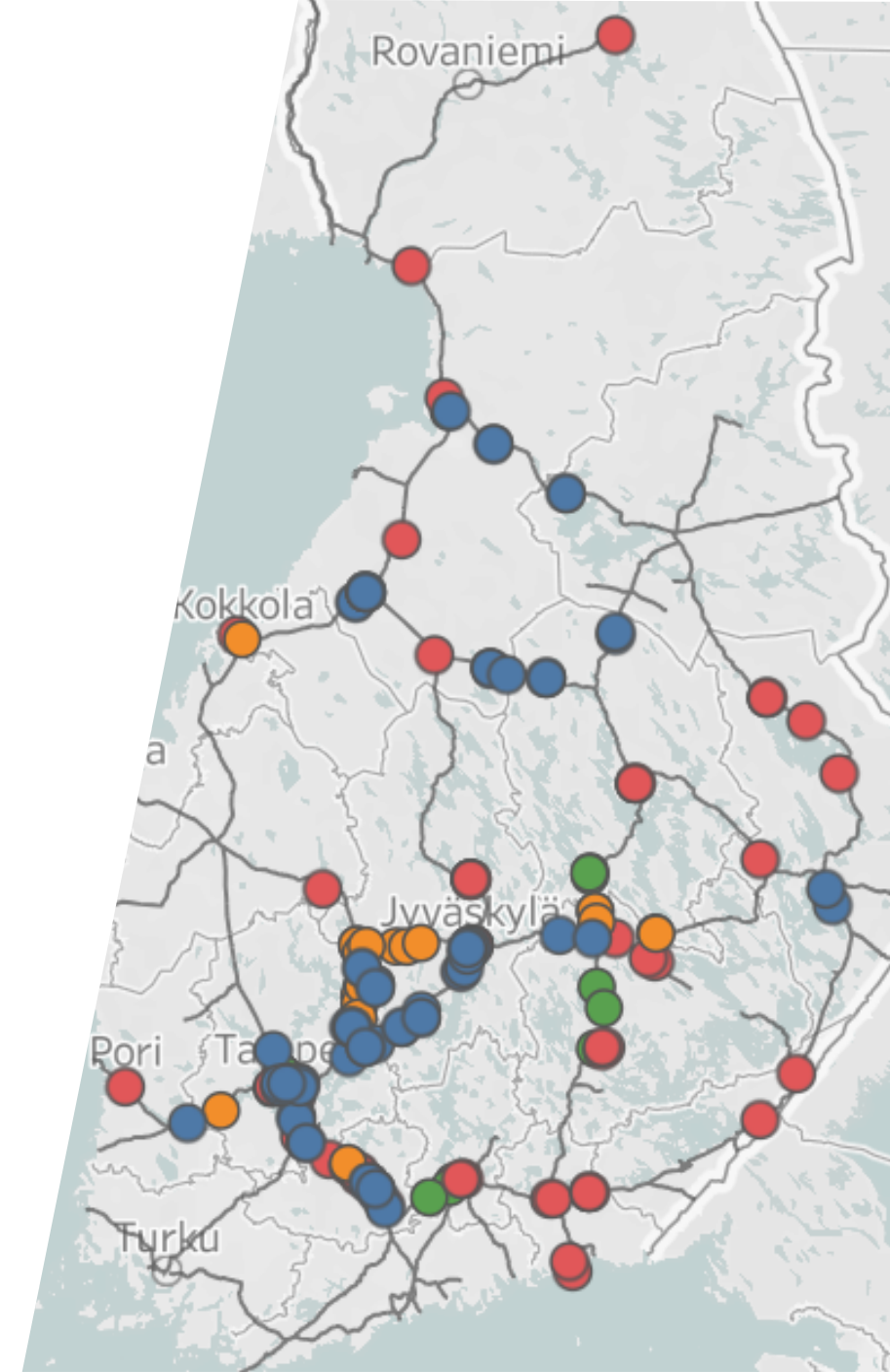

Esimerkkejä tehdyistä vieraslajitorjunnoista

Vieraslajitorjunnat käytännössä

- **Hankkeet ovat ensisijainen vieraslajitorjuja**
- Hankkeet toteuttavat vieraslajitorjuntajoukkoja alueellaan: esim. Espoon kaupunkirata -hankkeessa
- Radan kunnossapidon teettäminen –yksikkö teetti erillistilauksena liikennepaikkojen haitallisten vieraslajien torjuntaa 2024, työ jatkuu
  - Inventoinnit ja torjuntapilotti tehtiin vuosina 2022-2023
  - Myös komealupiinin niittoa Tampereella luonnonsuojelualueen viereisellä rautatiealueella
- Kuvassa kunnossapidon erillistilauksen vieraslajitorjunnat 2024 (alustava) RAIKUn kirjausten perusteella: sininen=jättiputket, punainen=kurturuusu, oranssi=komealupiini, vihreä=useita lajeja

OHJEPÄIVITYS ALKANUT: Radanpidon ympäristöohje, RATO 20 Ympäristö ja rautatiealueet sekä Kunnossapidon tiivistelmä (VO 26-28/2021)

Radanpidon ympäristöohje (VO 26/2021), RATO 20 Ympäristö ja rautatiealueet (27/2021) sekä Kunnossapidon tiivistelmä (28/2021)

Väylävirasto
Trafikledsverket